

ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ НА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Булавенко С.Д.

Інститут проблем виховання
Національної академії педагогічних наук України

В статті розглянуто вплив економічної освіти на формування соціальної активності учнів початкових класів. Автором обґрунтовано необхідність економічної освіти молодших школярів. Запропоновано інтеграційні шляхи формування економічної компетентності учнів. Проаналізовано особливості соціалізації учнів засобами економічної освіти. Розкрито методичні аспекти роботи вчителів початкових класів з викладання основ економічних знань.

Ключові слова: учні початкової школи, економічна освіта, формування соціальної активності, інтегровані спецкурси.

Постановка проблеми. Соціально-економічні перетворення в країні призвели до зміни рівня життя людей, що спричинило необхідність адаптації особистості до сучасних ринкових умов, підготовки грамотних фахівців в різних областях, які б займали активну позицію у вирішенні своїх професійних завдань. Це спричинило за собою виникнення проблеми пошуку ефективного вирішення завдань підвищення якості економічної освіти учнів як одного з провідних напрямків вдосконалення української освіти, відображеної в усіх нормативно-правових документах. У Державному освітньому стандарті загальної освіти сказано, що одним з головних результатів освоєння загальної освіти є освоєння способів діяльності, які можна застосувати як в рамках освітнього процесу, так і при вирішенні проблем в реальних життєвих ситуаціях [6].

Входження України у європейський і світовий освітній простір вимагає проведення модернізації змісту освіти в контексті її відповідності сучасним потребам.

Україна тільки стає на цей шлях, а реформа середньої освіти орієнтована на те, щоб випустити зі школи всебічно розвинену, здатну до критичного мислення цілісну особистість, патріота з активною позицією, інноватора, здатного змінювати навколишній світ та вчитися впродовж життя [7].

У Рекомендаціях Європарламенту та Ради ЄС визначено вісім основних компетентностей, які мають бути сформовані через освіту, необхідні кожній людині для особистого становлення й розвитку, активного громадянства, соціального включення та зайнятості, серед яких названі: соціальна та громадянські компетентності; ініціативність і підприємницькі навички; загальнокультурна грамотність та здатність до самовираження. До 10 ключових компетентностей Нової української школи відносяться підприємливість, громадянська і соціальна.

То ж сьогодні актуальною є проблема формування соціально та економічно активної лю-

дини, здатної на основі набутих знань усвідомлювати своє місце в соціально-економічних процесах, що відбуваються в суспільстві; опрацьовувати і аналізувати інформацію; орієнтуватися в програмах уряду; успішно виконувати основні соціальні ролі; вступати в цивілізовані відносини і приймати виважені рішення як для самореалізації у професійному і особистісному плані, так і в інтересах суспільства.

На даний час зміст початкової освіти оновлюється з урахуванням інтелектуальних, культурних і соціально-економічних запитів сьогодення. Уже в молодшому шкільному віці в період активної соціалізації діти починають зустрічатися з різними економічними поняттями, законами, відносинами. В силу своєї допитливості школярі цікавляться тим, як раціонально розпорядитися кишеньковими грошима, у що обходиться ремонт побутової техніки, електроніки, витрата електроенергії тощо. Економічну освіту на рівні пропедевтики необхідно здійснювати з перших років навчання в початковій школі, оскільки саме в цей період починають формуватися такі соціально та економічно значущі якості особистості, як відповідальність, діловитість, ощадливість, економність, підприємливість. Варто пам'ятати, що сьогодні освіта повинна не тільки привести учнів у світ предметів, а й навчити їх взаємодії з суспільством.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням економічної освіти і виховання школярів присвячені роботи багатьох дослідників. До теперішнього часу різними авторами підготовлені програми, навчальні посібники, методичні рекомендації для початкової школи з економічного виховання та освіти дітей молодшого шкільного віку (М.Л. Алфьорова, Г.Х. Гебеков, Е.Н. Землянська, І.А. Сасова, Л.С. Чернер та ін.). Аналіз робіт вищевказаних дослідників дозволяє зробити висновок про те, що економічна підготовка школярів повинна здійснюватися з перших днів навчання в школі, а вивчення економіки в початковій школі можливо як в на-

вчальному процесі, так і в позаурочній діяльності, та умовах додаткової освіти.

На думку С.Г. Юсупової, економічне виховання є важливим чинником економічної освіти людини [1]. Такої позиції дотримуються багато інших дослідників (Ю.К. Васильєв, Г.Д. Глібова, Ф.П. Євсєєнко, О.Н. Єсіна, Т.М. Кондратенко, В.Є. Ковальова, М.А. Лобанова, Е.Н. Неустроєва, Н.П. Сабельфельд), роботи, яких присвячені проблемам економічного виховання та економічної освіти школярів. Саме у процесі економічного виховання економічні знання перетворюються в переконання і реалізуються у вчинках і поведінці в соціумі. Головною рушійною силою перетворення економічних знань в переконання і вчинки виступають економічні потреби й інтереси особистості, на формування яких впливає рівень розвитку суспільства. Формування у школярів соціальних та економічних якостей особистості розглядалися в роботах М.Л. Алфьорової, А.Ф. Аменд, В.В. Анісімова, О.Г. Грохольської, І.Ф. Прокопенка, Л.І. Паномарева, О.В. Плaxотник, Е.В. Савіної, Т.Є. Сергєєвої, В.А. Семеніхіна, В.К. Розова. У публікаціях зазначених авторів зазначається, що якщо раніше першорядне значення надавалося формуванню лише таких якостей, як ощадливість, працьовитість, то тепер ряд економічних якостей особистості, які формуються у шкільному віці розширився і в нього увійшли наступні якості: організованість, економічність, розважливість, відповідальність, послідковність, планомірність, старанність, самокритичність, активність, діловитість, цілеспрямованість. При цьому відзначається наявність здатності, яка забезпечує накопичення знань, вироблення умінь і спонукальних мотивів, прагнення досягати у повсякденній практичній діяльності найвищих результатів при найменших витратах. Проте сьогодні залишається не розкритим питання впливу економічної освіти на соціальну активність особистості.

Метою статті є розкрити особливості економічної освіти учнів початкових класів та її вплив на соціальну активність особистості.

Виклад основного матеріалу. Донедавна економічні проблеми відсувалися від школяра і він практично залишався осторонь від них. На сьогоднішній день вимоги до економічної освіти змінюється з урахуванням соціально-економічних потреб суспільства. Економічна освіта в ранньому віці допомагає дітям розвинути економічне мислення, освоїти понятійний апарат, такий необхідний для орієнтації в сучасному ринковому світі [2].

Істотна роль в системі економічної освіти відводиться загальноосвітній школі, у тому числі й початковій ланці, від якості освіти якої залежить успішне становлення економічної культури особистості на всіх наступних етапах навчання. У зв'язку з цим виникає необхід-

ність вже з молодшого шкільного віку знайомити дітей з основами економіки, формувати початкові економічні знання, вміння і навички, психологічну готовність і моральну стійкість до життя в умовах ринкової економіки.

Однак, на вивчення економіки в початкових класах у більшості шкіл не виділяється спеціального навчального часу, а рівень економічної освіти молодших школярів часто не відповідає сучасним вимогам.

На жаль, у переважній більшості шкіл формування економічної культури молодших школярів відбувається стихійно. Відсутність в стандарті для початкової школи змісту освітньої галузі «Економіка» породжує на місцях появу низки авторських програм, багато з яких не відповідають дидактичним вимогам, часом мало пов'язаних з навчальним предметом «Економіка».

Незважаючи на те, що ідей, методичних напрацювань з'являється дедалі більше, продуктивність роботи з економічної освіти та виховання все ще залишається невисокою.

На наш погляд, основна причина низької ефективності економічної освіти і виховання молодших школярів як основи формування їх економічної культури полягає в тому, що в цій роботі немає системи.

По-перше, вчителі початкових класів не мають спеціальної науково-методичної підготовки в галузі економіки.

По-друге, використовуються традиційні підходи, методи і засоби навчання та виховання без урахування специфіки самого предмета «Економіка».

По-третє, відсутня науково-обґрунтована апробована програма інтегрованого курсу з основами економічних знань для молодших школярів.

По-четверте, на сьогодні недостатньо якісної навчально-методичної літератури, в якій би економічний матеріал за рівнем складності, методичними параметрами його засвоєння відповідав би психологічним особливостям учням молодшого шкільного віку, а за змістом – сучасним вимогам і положенням економічної науки.

Початкова економічна освіта є одним з факторів, що впливає на становлення особистості дитини та її ставлення до матеріальних і духовних цінностей. Реальність сьогодення вимагає, щоб навіть молодший школяр знав, що таке потреби і обмеження можливостей їх задоволення, вмів робити усвідомлений економічно раціональний вибір, уявляв призначення грошей, розумів, з чого складається бюджет сім'ї, що таке ціна товару і від чого вона залежить, як створюється багатство, як ним можна розпорядитися. Тому дуже важливо саме в цей час правильно подати дітям ту економічну інформацію, з якою вони стикаються в реальному житті [6].

Проте, на наш погляд, не варто повністю розділяти соціальну та економічну освіту, адже вони надзвичайно пов'язані й взаємопро-

никаючі. Адже економіка вивчає сферу життя і діяльності людей, тобто життєдіяльність соціуму. А соціальні процеси дуже часто залежать саме від економічних чинників.

Під початковою економічною освітою ми розуміємо початковий етап становлення і розвитку особистості молодшого школяра шляхом оволодіння ним основами соціальних й економічних знань, умінь навчальної, соціальної та економічної діяльності, початковим уявленням про основні соціально-економічні ролі й оточуючі умови життя і діяльність людей.

Основною метою економічної освіти школярів є: підвищення соціальної компетентності учнів; формування життєвих та економічних компетенцій, необхідних в практичній діяльності, формування навичок раціональної споживчої поведінки, розвиток раціонального соціально-економічного мислення, створення понятійної основи для подальшого, більш глибокого вивчення економіки в старших класах.

Основними завданнями є:

в сфері навчання – освоєння основ знань про сучасну економічну та соціальну сфери життя людей, принципи і закономірності їх функціонування, формування умінь соціально-економічної діяльності;

в сфері самосвідомості – осмислення свого індивідуального потенціалу, формування усвідомленої соціальної та економічної поведінки;

в сфері мотивації – розвиток інтересу до соціальних й економічних проблем країни і сім'ї, постійної потреби в нових знаннях, прагнення до самовираження і самореалізації, що має стати засобом соціального захисту, адаптацією до умов ринку [4].

Реалізація поставлених завдань і мети може йти шляхом інтеграції економіки з навчальними предметами, де економічні знання будуть знаходити практичний вихід (математичні розрахунки, якості особистості – працьовитість, підприємливість, ощадливість тощо). Сьогодні тільки деякі школи можуть дозволити собі викладання факультативного курсу або спецкурсу з економіки. У зв'язку з цим необхідно використовувати потенціал основних освітніх галузей, що вивчаються в початковій школі. Взаємопроникнення наук – це характерна риса сучасності. Учителі початкової ланки можуть формувати економічні знання і вміння учнів у процесі викладання математики, природознавства, основ здоров'я і фізкультури, трудового навчання, «Я у світі» тощо.

Дидактичні принципи, якими варто керуватися при формуванні економічних знань:

1. Навчання на високому рівні труднощів. Незважаючи на доступну і цікаву форму викладу матеріалу, оволодіння економічними категоріями є досить складним завданням, для вирішення якої дитині необхідно докладати певних зусиль. Кожен учень працює на своєму рівні. Але, доповнюючи один одного, долаючи

протиріччя, діти емоційно включаються в загальну діяльність.

2. Швидкий темп вивчення матеріалу. На кожному уроці учні стикаються або з новим матеріалом, або з новим, більш широким поглядом на раніше вивчений матеріал.

3. Провідна роль теоретичних знань. Ця роль полягає у виявленні та усвідомленні сутності основних економічних понять і категорій, які є фундаментом досліджуваних питань, а також отриманні необхідних умінь і навичок.

4. Усвідомлення процесу навчання реалізується в умінні учнів знаходити взаємозв'язки досліджуваного економічного матеріалу з іншими галузями знань і навколишнім життям.

5. Створення довірчої атмосфери в класі, ситуації успіху, залучаючи доступний на побутовому рівні для кожної дитини досвід і враження, дозволяють домогтися розкриття індивідуальності та розвитку здібностей всіх дітей.

6. Пріоритет загальнолюдських, моральних цінностей. Постійно, на різних прикладах, відбувається розгляд морально-етичних принципів цивілізованого підприємництва, які склалися в процесі історичного розвитку, уялень про гідний образ бізнесмена. Моральне виховання здійснюється створенням ситуацій, які ставлять перед учнем проблеми морально-етичного плану.

7. Засвоєння економічних понять побудовано на принципі співтворчості, через досвід, буття. Учні розв'язують економічні, побутові ситуації, зіставляють свою думку і вчинки з думкою і вчинками пропонованих персонажів [2].

Вчителю початкових класів необхідно в своїй діяльності керуватися також принципами розвивального навчання:

- спрямованість навчання на розвиток особистості учня;
- суб'єктна позиція учня в пізнавальній діяльності;
- стимулювання учня до самостійної діяльності;
- розвиток адекватної самооцінки;
- забезпечення вмотивованості навчання, усвідомленості цінності знань;
- діяльнісний підхід;
- орієнтація на співпрацю;
- поетапність формування знань, умінь;
- використання життєвого досвіду учнів;
- орієнтація на посильність, науковість знань;
- комфортність учасників освітнього процесу [7].

Однією з форм пізнавальної діяльності є комплексно-тематичне заняття, завдяки якій, збагачуються заняття з математики, екології, ознайомлення з навколишнім світом. Це дає можливість інтегрувати завдання економічного виховання у різні види діяльності. Нові освітні завдання, у тому числі і економічні, вирішуються у процесі математичної, екологічної, художньої та інших видів дитячої діяльності

шляхом створення і вирішення проблемних завдань, ситуацій, практикумів [4].

Особливу увагу вчителям початкової школи варто звернути на уроки математики в закладах загальної середньої освіти. Адже це та галузь освіти, де без особливого навантаження для дітей можна реалізувати концепцію формування елементарних основ економічних знань. Від такої постановки питання вирає й сама математична освіта у ЗЗСО, оскільки навчання математики стане засобом пізнання і задоволення інтересів дітей при вирішенні практичних завдань, наближує їх до життя, а, в кінцевому рахунку, все це буде сприяти формуванню у дітей економічної культури, що є основою загальнолюдської культури та соціалізації особистості, на сучасному етапі розвитку суспільства. Тут не потрібно особливих теоретичних знань, оскільки завдяки практиці дитина залучена до вирішення завдань економічного характеру: в сім'ї, на вулиці, на виробництві, а школі потрібно тільки відкрити учневі очі на осмислення цієї реальності, допомогти йому бути активним співучасником при вирішенні цих завдань. Варто трансформувати завдання таким чином, щоб можна було відобразити в них економічні поняття, відносини й операції з ними.

Розв'язання економічних задач урізноманітнює урок, допомагає активізувати розумову діяльність, збагачує соціально-моральний досвід, розширює уявлення про навколишній світ і словниковий, математичний та економічний запас слів, закладає початкові основи економічних знань і сприяє розвитку якостей особистості, необхідних в умовах ринкової економіки.

Задачі з економічним змістом розвивають здатність аналізувати ситуацію в реальному житті й приймати самостійні рішення. Систематичне вирішення економічних завдань на уроках допоможе подолати розрив між потребами життя й освітнім процесом. Математичні завдання допомагають розкрити для учнів початкових класів змістовну сторону економічних понять і відпрацювати обчислювальні навички.

Також, на уроках математики, можна використовувати такі завдання, які виступають як самоконтроль, як підтвердження правильності вибору відповіді на поставлені питання економічного змісту, найпростіший аналіз елементарних економічних ситуацій, складання та розв'язування задач з економічним змістом тощо.

При вирішенні завдань економічного змісту є великі можливості для створення проблемних ситуацій та організації індивідуальної, групової роботи, завдань різного рівня складності. Нестандартні завдання з економічною інформацією не лише сприяють усвідомленню змісту економічної термінології, а й підвищують інтерес до економіки, сприяють загальному розвитку молодших школярів, розширюють їх кругозір.

Наявність завдань з економічним змістом на уроках у початковій школі сприяє отриманню початкової економічної освіти та фінансової грамотності, вносить практичну спрямованість. Наприклад, при знайомстві з сімейним бюджетом учні можуть навчитися прораховувати раціональну покупку, необхідну сім'ї. При вивченні понять «ціна», «кількість», «вартість» діти можуть познайомитися з формуванням ціни товарів, видами витрат, різними професіями у сфері торгівлі.

Наш досвід засвідчує, що економічні знання корисні і доступні для засвоєння учнями 2-4 класів, цікаві дітям, батькам і вчителям.

Економічна освіта і виховання школярів не тільки наближає дітей до реального життя, навчаючи їх орієнтуватися в тому, що відбувається, а й формує ділові якості особистості. Це підготовка підростаючої людини до майбутньої життєдіяльності. Раннє розумне економічне виховання є основою правильного світорозуміння і організації ефективної взаємодії дитини з навколишнім світом.

Значне місце в навчанні економіці відводиться казці. Народні казки, що увібрали віковий економічний досвід народу, слід використовувати для виховання таких «економічних» якостей особистості, як працьовитість, ощадливість, практичність тощо. У них економічний зміст розгортається перед дітьми у вигляді проблемних ситуацій, вирішення яких сприяє розвитку логіки, нестандартності й самостійності мислення [5].

Включаючись у вирішення сюжетного завдання казки, дитина відкриває для себе економічну сферу соціального життя людей. Інтерес допомагає запам'ятовуванню і підвищує працездатність. «Через казку, фантазію, гру, через неповторну дитячу творчість, – писав В. Сухомлинський, – вірна дорога до серця дитини ... Без казки, без гри уяви дитина не може жити ... В казкових образах – перший крок від яскравого, живого, конкретного до абстрактного» [3]. В процесі слухання казки діти обговорюють, дискутують, запам'ятовують економічні терміни. Цікаві завдання (ребуси, загадки, шаради, кросворди, логічні завдання) розвивають пам'ять, мислення і закріплюють знання.

Звичайно, уроки економіки є найбільш ефективною формою організації економічної підготовки молодших школярів. Спецкурс з економіки дозволить підвищити ефективність підготовки учнів до життя в сучасному соціумі, сформувати систему загальнолюдських цінностей, загальну культуру майбутнього підприємця, який знає основні особливості ринкової економіки, маркетингу, менеджменту, методи отримання економічних знань, має уявлення про основи підприємницької діяльності.

При викладанні факультативу чи спецкурсу з економіки, якщо є така можливість, варто використовувати наступні методи і прийоми:

розповідь, діалоги, проблемні ситуації, відео сюжети для роздумів. У програмі курсу повинні бути передбачені практичні роботи: розрахунок бюджету своєї сім'ї, складання меню для школяра і розрахунок його вартості, виготовлення сувенірів з вторинної сировини, розв'язання задач економічної спрямованості. Практикуми можуть бути наступними: «Паспорт домашнього господарства», «Економічні продукти та об'єкти», «Твоя майбутня професія», «Оплата праці», «Власник», «Безвідходне виробництво» тощо.

Нерідко спостерігаються явища недбалого ставлення дітей не тільки до об'єктів загального користування, а й до своїх власних речей. Вони не завжди розуміють, що навіть сама невелика річ коштує батькам, школі чималих витрат. Для актуалізації цієї теми і осмислення її учнями можна запропонувати завдання, в яких йдеться про кошти, витрачені на покупку предметів, економію коштів сімейного бюджету, школи тощо.

Важливо, щоб процес навчання був цікавим для учнів, ставив перед ним конкретні завдання і допомагав знаходити їх вирішення, давав простір для прояву творчої самостійності, що ґрунтується на отриманих знаннях і уміннях.

Для активізації учнів і підтримки інтересу до матеріалу з економіки, застосовуються активні методи навчання: ділові та рольові ігри («Світ професій», «Святковий стіл», «Робінзон», «Подорож на острів Бартер», «Будівництво будинків», «Безробітні та підприємці» та інші), комп'ютерні та настільні ігри («Життя або гаманець», «Монополія», «Банкір»), дискусії на проблемні економічні теми, уроки-конкурси («Найекономніша господиня», «Конвеєр», «Чи знаєш ти ціни», «Аукціон знань» тощо), уроки-презентації з використанням комп'ютерних технологій. Все це носить пізнавальний і нетрадиційний характер. Позитивне емоційне забарвлення підсилює мотиваційний аспект.

Головне в процесі навчання – не стільки засвоєння фактів і знань, скільки пробудження інтересу до навчального предмету, усвідомлення його життєвої важливості, що досягається використанням на уроках різних форм і методів організації навчального процесу, що сприяють розвитку творчих здібностей учнів, закріпленню на практиці отриманих знань [1].

Для ефективної роботи з формування в учнів елементів економічної культури важ-

ливий тісний зв'язок з батьками. Їх необхідно інформувати про те, що відбувається на заняттях, залучати до навчального процесу, створюючи умови для їх безпосередньої участі в розширенні уявлень дітей про різні аспекти соціального та економічного життя сім'ї, міста, країни. Цьому можуть сприяти і спеціальні домашні завдання, при виконанні яких дітям пропонується звертатися за допомогою до батьків: консультуватися, обговорювати можливі варіанти рішень і способи їх розв'язання. При роботі з батьками пропонуються різні форми: усна або письмова інформація про зміст курсу, про результати занять, консультації, збори, конференції, участь у конкурсах, дискусійний клуб, обмін досвідом між батьками.

В рамках загальної економічної освіти в початкових класах акцент робиться на елементарних поняттях, пов'язаних з життєвим досвідом дітей. Змістовна частина курсів з економіки ґрунтується на справжніх і майбутніх економічних і соціальних ролях учнів:

- я – особистість і громадянин;
- я – власник;
- я – учасник фінансового ринку;
- я – споживач;
- я – виробник тощо.

Активність учнів в процесі навчання тісно пов'язана з їх інтересом до предмету. Тільки в цьому випадку вони беруть активну участь в обговоренні поставлених учителем питань, уважні до досліджуваного матеріалу, виконання завдань, формулювання висновків і правил. Як показала практика, привчаючись бути активними під час таких уроків, адже даний матеріал є цікавим і пов'язаний з реальним життям дітей, вони займають соціально активну позицію в класі, школі, сім'ї тощо.

Висновок. Отже, формування в учнів економічних знань є вимогою часу й має починатися на ранніх етапах навчання. Формуванню соціальної активності учнів початкових класів сприяє економічна освіта. Взаємопроникнення наук стало реальністю в даний час, їх взаємовплив незаперечний. Введення економічних понять і категорій у навчальні дисципліни може здійснюватися з перших років навчання. Зміст навчальних дисциплін у початковій школі має великі можливості для того, щоб, включаючи в них завдання економічного характеру, вирішувати завдання формування економічної компетентності випускника початкової школи.

Список літератури:

1. Побірченко Н.А. Партнерство. [Навчально-метод. посібник для учнів початкових класів] / Н.А. Побірченко. – Київ : Вітус, 1998. – 94 с.
2. Сасова І.А. Економічна підготовка учнів шкіл : навчальний посібник / І.А. Сасова, О.С. Падалка, О.Т. Шпак. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2000. – 87 с.
3. Сигида С.В. Уроки економіки у початковій школі / С.В. Сигида // Економіка. – 2005. – № 2. – С. 21–22.
4. Слободянюк Н. Основи економічних знань у початкових класах / Н. Слободянюк // Початкова школа. – 2003. – № 11. – С. 20–21.
5. Стрибна О.В., Сошенко А.О. Інтерактивні методи навчання в практиці роботи початкової школи / О.В. Стрибна, А.О. Сошенко. – Х. : Основа, 2005. – 176 с.

6. Формування економічного мислення молодших школярів. Методичні знахідки вчителів початкових класів з поглибленим вивченням основ економіки / Упор.: О.В. Палига, М.В. Джус. – Тернопіль : Мандрівець, 2009. – 136 с.
7. Юровський Д.Б. Економіка для початківців / Д.Б. Юровський. – Тернопіль : Підручники і посібники, 1988. – 64 с.

Булавенко С.Д.

Институт проблем воспитания
Национальной академии наук Украины

ВЛИЯНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ НА ФОРМИРОВАНИЕ СОЦИАЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ

Аннотация

В статье рассмотрено влияние экономического образования на формирование социальной активности учащихся начальных классов. Автором обоснована необходимость экономического образования младших школьников. Предложено интеграционные пути формирования экономической компетентности учащихся. Проанализированы особенности социализации, учащихся средствами экономического образования. Раскрыты методические аспекты работы учителей начальных классов по преподаванию основ экономических знаний.

Ключевые слова: ученики начальной школы, экономическое образование, формирование социальной активности, интегрированные спецкурсы.

Bulavenko S.D.

Institute of Education Problems of the
National Academy of Sciences of Ukraine

THE EFFECT OF ECONOMIC EDUCATION ON FORMING THE SOCIAL ACTIVITY OF PRIMARY CLASSES

Summary

In the article the influence of economic education on the formation of social activity of elementary school students is considered. The author substantiates the necessity of economic education of junior pupils. The integration ways of formation of students' economic competence are offered. The peculiarities of socialization of students by means of economic education are analyzed. The methodical aspects of the work of primary school teachers' teaching on the basics of economic knowledge are revealed.

Keywords: elementary school pupils, economic education, formation of social activity, integrated special courses.